

Кінець ОУН?

ВИДАННЯ В. СТАРОГО.

Прага.

Друкарня Фішера.

Передмова.

В останній своїй брошурі „Відгуки на Болючу Справу“ я навмисно мало казав про деталі забивства Голувка, мало доводив, що Голувка, за моїм щирим переконанням, забили члени української терористичної організації.

Гадав я тоді, що суд краще і докладніше висвітить обставини цього забивства, викриє його виконавців.

Уважав я тоді, як і тепер, що це забивство є саме по собі фатальне для українства, як примусова перерва на якийсь час природне-логічному і розумно-неодмінному зближенню поміж поляками та українцями, на певних, зрозуміло, з обидвох сторін умовах.

Але навіть я, як відомо, дуже скептично наставляний щодо правильності теперішніх шляхів ідеології й тактики наддністрянських політичних партій й організацій взагалі, а ОУН з окрема, навіть я, ніколи не міг припустити, щоб цей судовий процес викрив так багато жахливого, небезпечного, цілком фатального не тільки для політичного життя Галичини, але й для загальної нашої української справи.

Не думав я вже видавати ще одну брошуру, не думав турбувати нею ще раз своїх противників, хотів дати їм нарешті спокій, але ж утворилося таке становище, коли кожний українець, що має можливість висловитися, не може, не мусить, не сміє мовчати.

Доводиться отже ще раз напружити свої сили, змобілізувати рештки своїх коштів та гукнути у весь голос:

„Люди добрі, та що ж це є?

До чого ми докотилися?

До чого нас допроваджено?

До чого допроваджено нашу українську молодь“?

Ну і що ж, не мав я, Володимир Старий, рації, випускаючи свої попередні брошури, чи не твердив я там голосно про те катастрофальне становище, до якого нас тягнуть, до якого, на жаль, вже допровадила нас вузькість, обмеженість, недержавність поглядів політичних провідирів на Наддністрянщині?

Але не можу я водночас не бути задоволений, бо я вже не на самоті, бо я вже не голос, що волає на пустелі, бо до моєї точки зору, що ще недавно була майже одинока, приєднуються вже інші голоси, голоси навіть цілих політичних напрямків, угруповань...

Дав би тільки Бог, щоб не було це запізно...

Голос одного мого старого приятеля, який відгукнувся на мою брошуру „Болюча Справа“

і подав свої думки про наших доморослих націоналістів видаю я яко третю брошуру.*)

Як воно сталося?

Усі ми добре памятаємо утворення УВО, з'явлення наказу ч. 1.

І мабуть не знайшлося тоді та не знайдеться і тепер такого українця, що засудив би, що сперечався б проти утворення, повстання УВО, за таке неодмінне, за таке конечне здавалося всім нам воно тоді...

Справді.

Найкращі з найкращої частини Українського війська, — цієї справжньої української гвардії — утворюють організацію, своєрідний напівлегендарний лицарський орден, що за головне своє завдання має підтримувати в українському народі за часів лихоліття дух військовости, дух активної боротьби за незалежність України, за її соборність, стояти на беззмінній почесній варті біля цього духа, не давати йому згаснути, за-снути...

І високо тримала за перших часів свій прапор ця організація, велику роль відіграли свого часу ці три літери, тоді такі дорогі для кожного українця, високо стояв незапляманий їхній престиж.

---

*) Приєвища цього мого бойового т вариша не подаю, бо таке йому дав зобовязання.

Але — чи було це свідомо, навмисно, з злим наміром зроблене з боку когось? Чи стало це через таке властиве тутешнім теренам дрібне політиканство? історія свого часу це ще зясує — але УВО розчинилася в ОУН, ОУН „проковтнула“ УВО, ОУН, організація значно ширша, організація на цілком нових, так би мовити, значно демократичніших, засадах, мусила б замінити ніби вже трохи застарілу, ніби вже не цілком своєчасну УВО.

УВО віджила, хай живе ОУН!...

І все змінилося, правда, але чи на краще?

Кожен же з нас незабаром усвідомив собі, що ОУН це не УВО, що далеко цій теперішній ОУН до колишнього УВО, але всі ми на перших кроках вірили, що все якось там виправиться, чекали на ці виправлення, на поліпшення ОУН, її діяльності, але престиж її падав усе нижче і нижче...

Чи може я неправду кажу?

І дійшло нарешті до того, що до ОУН, до її методів ділання, до її ідеології почали ставитися негативно не тільки її політичні вороги, але мабуть і все чесне, що ще залишилося в її лавах, що до неї ставиться негативно — боюся, що це не тільки моя думка, але вже факт — і публічна опінія в Європі, зрозуміло, та частина її, яка добре обізнана в нашій справі.

А ОУН бере на себе сміливість ділати в імені цілого народу українського...

Ні, справді.

ОУН є підпільна, ніби революційна організація, що ніби має на меті боротися за національне відродження України, її незалежність, її соборність, в одно слово, на зовнішній вигляд — колишнє УВО.

Ну і що ж, у цьому, зрозуміло, ніхто їй закинути нічого не може.

Але ОУН замість боротьби за соборність, за незалежність України по суті, поставила собі значно вужше завдання — боротися виключно проти Польщі.

І логічно було б у цьому випадкові, щоб ОУН принаймні не виступала в імені цілого українського народу.

Але припустьмо на хвилину, що це я помиляюся, а ОУН має рацію.

Як же вона провадить свою діяльність, як виконує свої пляни?

Ось, наприклад, неначе пощастило ОУН виконати напад на пошту у Трускавці 8 серпня 1931 р. та забрати звідти 27.480 золотих.

Але трохи згодом виконавці цього нападу Лопуняк, Лабівка, Ільків та Петрів „в наслідку духового заламання, викликаного катастрофальним вислідом нападу на пошту в Городку“, самі попризнавалися до вини та до приналежності до ОУН, причому кожний з них по черзі „засипав“ усіх інших учасників цієї справи.

Далі.

Ще свіжий у всіх у пам'яті цей самий напад на пошту у Городку.

На недавньому судовому процесі у Львові про події на Скальському терені, поліцейні свідки ствердили, що на основі конфіденційних відомостей сокальська поліція знала про всі пляновані виступи ОУН на терені Сокальщини („Діло“ від 15 жовтня 1933 р., ч. 271).

Не можемо не пам'ятати випадку біля Надвірної, коли два поліціянти ніби випадково затримали 12 цілком готових до виступу, озброєних бойовиків з ОУН, серед яких дехто щойно прибув з закордону, причім це затримання було для бойовиків цілком несподіване.

А справа з замахом на Східні Торги?

А напад під Бібркою?

А видача до рук поліції може найкращих та найчесніших бойовиків, як Зенона Коссака, Головінського?

А цілком добрі відомості II відділу Польського Генерального Штабу з „цілком певного закордонного джерела?“

А аж п'ять конфідентів серед членів ОУН, що їх виявлено на одному тільки процесі з приводу забивства Голувка?

А „фігурування в кожному акті обвинувачення за приналежність до ОУН цілої історії тої організації, її організаційної схеми, дат конгресів та зїздів, призвищ усіх краєвих командантів у черговому порядку та безліч фактів?“

А експерти в українських справах на суді і то не з теорії, а з самісінької практики?

Про що це все свідчить?

Де хоч один плюс „революційної“ діяльності ОУН, де те, з приводу чого можна погоджуватися з існуванням цієї організації. виправдувати її діяльність?

Нічого цього не має, є суцільні мінуси...

І мимоволі пригадується колишнє трагічне запитання Мілюкова в російській Державній Думі:

„Що ж це є? Чи дурість, чи зрада?“

Цілковите невміння працювати або щось ще значно гірше, значно жахливіше?

І проводирі ОУН гадають, що такі запитання не повстають і закордоном, в opinio цілого світа?

Чи справді ОУН є революційна організація?

З власного досвіду — а я його таки та маю — можу сказати лише одно:

Люди, що утворювали ОУН, що стоять на чолі її, ніколи не провадили справжньої революційної роботи і революційного стажу, досвіду ні теоретичного, ні практичного не мають.

А творити справжню революцію, провадити справжню революційну роботу, це не так легко, як здається може де кому.

За мало для цього позапроваджувати ніби конспіративні „пятки“, заприсяження чи то на револьвері, чи то без нього, замало скласти „декальог українського націоналіста“, замало...

Треба, щоб усе це було просякнuto справжньою революційною ідеєю, а не було лише запозичине з якої небудь давньої італійської мафії, не являло собою (вибачте на, може за гострому, виразі) лише карикатуру справжньої революційної діяльності, не являло собою лише іграшку, що її ціною є на жаль життя нашої молоді, її моральний розклад, де десь у середині може криється щось найжахливіше, щось неймовірне...

Справді.

Зазначено чорними літерами на білому папері „не дозволиш нікому плямити нашої слави і чести“, а на ділі кожен має тепер право припускати, що українські націоналісти перебувають цілком на послугах чужих, чи то німців, чи то поляків, чи то більшовиків, виконують їхні завдання, а не українські, працюють на користь чужих, а не своїх, дістаючи за це певну винагороду.

Написано: „не завагайся сповнити найбільшого злочину, коли того буде вимагати добро справи“, а на самому ділі злочини чинять, це правда, але для суто приватних, шкірних інтересів.

Читаємо: „ні просьби, ні тортури, ні смерть не приневолять тебе зрадити тайни“.

А на самому ділі — занадто балакучі стали вже члени ОУН по всіх судових процесах і наряд це можна пояснити лише зловживаннями з

боку поліції, про які навіть щось і не кажуть за останніх часів.

Слушно пише з цього приводу „Діло“:

„Говірливість обвинувачених у процесах УВО стала вже якоюсь системою: візьмім усі останні політичні процеси — наглий суд у справі Городка, другий процес у тій самій справі, два самбірські процеси, наглий суд у Сокалі, онодішній процес у Львові і т. д., і т. д. — скільки там речей наговорили вже не прокураторські свідки, але самі члени організації... виявилася нова аномалія: хоча УВО побудована на „пятках“, себто *ніхто* (підкреслення оригіналу) з членів організації, навіть її головний командант, не повинен би знати більше ніж 4-ох членів, то проте кожний рядовик знає невідомо як і звідки силу організаційних таємниць“...

І ще в іншому місці:

„Все більше подробиць виходило на верх: про схему організації, про провід, про його поодиноких членів, про звязки, падало щораз більше назвиськ, судові акти обвинувачення почали перетворюватися в історичну хроніку організації, а прокураторські свідки та урядові „знавці“ почали кидати наче з рукава, такими подробицями з внутрішнього життя організації, які по вічні часи повинні би залишитися тайними. І обвинувачені, члени УВО, почали „сипати“ не лише самих себе і не лише своїх спільників, і не лише в даному конкретному випадку, за який станули

перед судом — але взагалі почали розповідати про тайну революційну організацію все, що їм було відомо“.

Що ж це є й в який спосіб після цього можна ставитися з повагою до такої „революційної“ організації?

Явні хиби ОУН.

На разі буду говорити лише про „явні“ хиби ОУН, що не можуть не кидатися у вічі кожному.

Перша така її хиба, це її, так би мовити, розріднення, розводнення, наслідок того, що невідомо для чого погналися по кількість, а не якість членів, суцільне, на спіх, утворення цих низових „пяток“, їхня масовість.

Бо справді, як зазначає „Діло“ (19. X-1933 р.) „альфою кожної революційної організації й головною підставою, першою передумовою без якої взагалі неможлива екзистенція такої організації — це її тайний конспіративний характер. Революційна організація, яка не в силі зберігти свого конспіративного характеру — заперечує рацію свого існування. Революційна організація, про яку і свої, і чужі знають безліч подробиць, та якої кожний черговий акт буває негайно розконспірований — стає дивоглядом, якого єдина практична „вартість“ та єдине призначення — заповняти в'язниці. Ясна річ, що не може бути мови про ніякий моральний вплив ані на власних членів, ані на рідний нарід, ані на ворожий та-

бор, не може бути мови про моральний вплив такої конспіративної організації, яка в довгому реєстрі своїх зовнішніх виступів має лише виїмкові випадки, що залишилися тайними і нерозкритими, яка й у внутрішньому своєму житті не вмiла зробити нічого, що в короткому часі не продiсталось би до вiдома людей, якi з організацією не мають нічого спiльного“.

І далі:

Не можна „будувати організацію на масах, маси втягати до неї, масово творити організаційні клітини, масово приймати членів і масово назначувати проводирів. Все це робиться на те, щоб підготовляти „національну революцію“, для якої треба вічно „розбурхувати духа“ що раз новими доказами революційної активності, від індивідуального терору починаючи, а кінчаючи на підрізуванні стовпців і здиранні портретів. До таких спорадичних „інекцій духа“ заангажувала організація масових операторів. Ясно, що можна буде згори передбачити, що 1. масовий характер організації виключить її конспіративність і 2. при масовому наборі членів увiйдуть до організації також одиниці, якi можуть стати для організації найбільш небезпечними“.

А з кого ж складаються кадри цих членів, „цих п'яток“?

Або з людей трохи старіших віком (років до 30), але це ж робітники з дуже не високим інтелектом, з дуже не високою освітою, або юна-

ків, майже ще дітей, студентів вищих шкіл та учнів гімназій.

Можливо, що ця молодість рятує їх од шибениці і що через це і доручається саме молодикам виконувати терористичні акти, але чи є це моральне?

Так, так, моральне?

І я, старий революційний робітник, одверто кажу про мораль у революційній роботі, роботі, що може вимагати і терористичних актів.

Знову таки на підставі досвіду мого не короткорічного життя, майже цілком наповненого за колишніх років революційною роботою, твержу рішучо, що таке занехаяння морального боку справи, яке бачимо на кожному кроці діяльності ОУН, ніколи до добрих наслідків не доводило.

Справді історія революції знає імена Азефа, Маліновського, може ще набереться декілька їх, але як не як, а це були одиниці на протязі всього часу активної боротьби з боку революційних партій й організацій Росії, Польщі, України.

А яку силу можна навести і за досить короткий час, інших імен, імен справжніх героїв, героїв революціонерів, до яких навіть політичні їхні вороги, навіть царські жандарми не могли ставитися інакше як з великою пошаною.

І в цьому натовпі справжніх революціонерів, закутих не тільки в революційну, але і в моральну зброю, губилися, зникали злочинці, від яких за-

раз же відхрещувалися революційні партії, революційне підпілля.

А у нас ?

То б то в діяльності ОУН ?

Чи не губляться, чи не зникають серед цілого натовпу конфідентів, провокаторів, а то і просто злочинців, одиниці справжніх нещасних революціонерів ?

Кажу „нещасних“, бо справді одурено, запаморочено їх, а потім і „засипано“.

Безумовно, в першу голову винні в цьому ті малодосвідчені (боюся тільки й дуже, що це виглядає зовсім інакше) редактори „Сурми“, які в статті „про конфідентів і провокаторів“ вважають за дуже неодмінну і дуже корисну роботу — службу революційної контррозвідки в органах польської поліції в якості агентів і конфідентів, забуваючи при тому, що таку роботу і можна іноді доручити, але лише найпевнішим, найдосвідченішим, найвипробованішим, революційним діячам, а не рекомендувати її ніби офіційним обіжником кожному членові цих п'яток“.

І може той самий Барановський, і Мотика, і Платов, і Муйло, і сотні інших, пропонуючи свої послуги поліції, отримуючи вперше ці Юдині сребреники, намагалися самі себе одурити, що це вони роблять з наказу Проводу, що вони цим роблять „революційне“ патріотичне діло...

Отже друга явна хиба ОУН — це цілковитий брак в її діяльності, цілковите занехання всякої ознаки моралі.

А третя явна хиба, це занадто необережне ставлення до грошей.

Не шкодило б іноді тій, хто справді вважає (зрозуміло добросумлінно) себе за революціонера, обізнаватися, як працювали колись справжні революціонери „не в лапках“.

Слід було би повчитися, як ставилися тоді до грошей, як до останньої копійки: давали звіт партії, організації, як партія вважала за потрібне відчитуватися прилюдно в закордонних виданнях, на що саме йшли гроші.

І чи часті були тоді випадки, щоб справжній революціонер був ласий на гроші, щоб до його рук приставали іноді досить великі суми?

Тепер не те, тепер гроші майже на першому пляні, і гроші не на загальну, а на приватну справу, і Провід навіть привчає до цього, бо нікому невідомо куди йдуть здобуті гроші підчас ніби революційних „ексів“.

Наприклад гроші — досить велика сума — що їх підчас нападу на пошту в Трускавці взяв Гнатів, де ж вони поділися?

Чи хтось вважає за потрібне повідомити про це?

Ні.

І гроші, що їх здобувають ціною людської крові, йдуть не на революційні, патріотичні цілі,

а на задоволення приватних інтересів, приватних примх окремих одиниць.

Хто такий був справді Барановський?

Може ж повстати таке запитання.

Бо коли справді польська влада його обвинувачувала, коли польський суд справді його засудив, то може він прийшов до поліції з доручення ОУН і може справді був корисніший для ОУН ніж для польської поліції?

Здається мені, що польська влада в своєму ставленні до Барановського ще раз пішла на зустріч українцям, вона ж мала цілковиту можливість, як цілком слушно зауважив прокуратор на суді, залишити особу Барановського по за цим процесом, але цього не було зроблено, хоч Барановський і багато прислужився польській поліції.

Пише „Мета“ (15. X-1933 р.) з цього приводу:

„Чи не повинно застановити кожного українця, що навіть поліційні чинники змушені були приступити до ревізії своєї тактики, опанованої безвідповідальщиною? Що навіть у провокації не можна приміювати до безкінця засади: „всі засоби дозволені“? Наші доморослі теоретики, які твердять, що в національному житті і в політичній боротьбі треба приміювати засади, обов'язуючі в звірному світі, так би мовити, теоретики звірьольогії в ідеольогії, отримали поглядову і дошкульну лекцію від польської поліції“ ...

В усякому разі нам невідомо нічого корисного, що Барановський зробив для ОУН.

А діяльність його з приводу нападу під Бібркою, з приводу замаху на Східні Торги, з приводу конгресу ОУН, видача правда за добрі гроші, Зенона Коссака та Головінського, це все щось та значить і неможливо в усьому цьому вбачати хоч щось, зроблене на користь ОУН.

А чи не характерні для Барановського, як для справжнього запродавця, його пропозиції:

1. Хржановському — щоб той поїхав разом з ним на Дрогобиччину, де Хржановський, подібний до Ярого, відіграючи роль останнього, провадив би суд у справі забивства Голувка, і тоді вбивники самі видадуть себе;

2. Галлясові — згладити зі світу Федусевичівну;

3. Сохановському — бити заарештованих українців, „треба їх бити, то признаються“, бити заарештованого Коссака, бо Коссак „є. м'який і до всього під побоями признається“?

На все піде Барановський, аби гроші...

І бути, прославитися за конфідента. за провокатора, — найогидніша, найжахливіша пляма за колишніх часів, — тепер, за часів діяльності ОУН стає за щось таке звичайне, буденне.

4. Діяльність Барановського це вже окреме суспільне явище — пише „Діло“ (15. X-1933 р.) — „Коли би ще Роман Барановський був один, можна би ще потішатися, що це „виродок“, але на тлі прізвищ Гіка, Бережницького, Мотики,

Жураківського, Нича — фігура Барановського виростає до значінн проблеми, до розмірів суспільного явища“.

Або „поява Романа Барановського в цілیم окремих явищем, цілою окремою проблемою. Вона сягає аж до підстав організації українського підпілля: засада масовости, гасла масового приєднування членів, ведення пропаганди серед мас та втягування мас у свої ряди, зокрема і головне втягування у революційні ряди цілої молоді, ба — дітвори — яка має теж ставати на службу ідеї революційної боротьби. Трагізмом віяло з виявлювання правди, як то молодий хлопчина, гімназійний учень, зраджував своїх товаришів тому, що хотів вернути на шкільну лавку, з якої його викинули, як то інший молодий, хворий хлопець, хворий на серце, пішов на поклик організації нападати на пошту — стоючи одночасно у зв'язках з поліцією. Як інший, ідейний інтелігентний хлопець заслужив собі на славу „українського Азева“ тому, що „хотів зрегабілізуватися“ ...

Де актив діяльності ОУН для Української справи ?

Діячі ОУН та оборонці цієї організації люблять посилатися на давні революційні чини, люблять дорівнювати вчинки, що їх заподіюють члени ОУН, до тих давніх революційних чинів.

Але кожний об'єктивний дослідувач революційної справи скаже, що теперішні чини ОУН

нічого спільного не мають з тими давніми, справді революційними чинами.

Пригадаймо собі такі чини, як забивство великого князя Сергія, Бездани, Тифліс тощо.

Кожна така подія — бо це справді були події — мала величезне значіння, вона робила величезне вражіння, вона була і морально, і матеріально по тих, з ким боролися революціонери, вона приносила революціонерам моральну і матеріальну перемогу, кожна така подія була щось могутнє, що творило добу, що трясло царською Росією, що утворювало ореол революційного героїства, тої самої революційної моралі, про яку я вже казав, що викликало в очах цілого світу здивовання і пошану.

А чини ОУН, нехай і значно менші в своєму масштабі?

ОУН і цей менший масштаб звела до тісного закутку, до виключної боротьби з Польщею на теренах Галичини, цілком забуваючи про справжні завдання української революційної організації, про боротьбу за незалежність, за соборність...

Але навіть у цьому містечковому масштабі де ж плюси діяльності ОУН, де те, що принесло користь українській справі, хай і на Наддністрянщині лишень? Не кажемо вже за цілу Україну...

І не тому, що не співчуваю теперішній діяльності ОУН, я не можу знайти жадного корисного, справді, її чину, чину, що виправдував її існування, а тому, що таких чинів не було і не має.

„Підземелля є завсігди відбиткою надземелля“.

І ось тепер, коли вдарив грім, коли українські громадяни на власні очі побачили, переконалися, до чого doprowadило їх, українську молодь і що ж інше, як не вузке політиканство наддністрянських політичних проводирів, прийшов до розуму і „Новий Час“.

Він уже просто каже:

„Не треба забувати на одну життєву правду: підземелля є завсіди відбиткою надземелля. Чим сильніші прояви капітулянтства серед старшого громадянства, тим сильніша реакція на те серед молоді. Чим більше проявів прилюдного згіршення серед старших, тим більше провокаторів та конфідентів серед молоді.

Не вистарчить плакати над занепадом моралі серед молоді і на неї кидати камінням. Треба з тим занепадом боротися і боротися можна тільки одним засобом... власною витревалістю, власною безкористовністю“ (9. X-1933 р.).

І до цього додає на ту ж тему „Мета“:

„Уважаємо, що велику частину відповідальности за те, що сталося досі під землею, несе українська легальна преса і українська легальна публіцистика. Вона уникала дискусії над явищами, про які навіть знала, що вони шкідливі. Це на-решті мусить скінчитися (15. X-1933).

„Руки геть від нашої молоді!“

Цілком слушно пише „Мета“ в тій же самій своїй статті з 15 жовтня:

„Процес цей повинен збудити однодушний відрух, незрушимо застереження всього українського громадянства:

Руки геть від молоді!

Раз на все!

Раз на все треба покінчити з забавою в революцію, роблену дітьми, за яку дорого платить уся нація, раз на все треба виполоти лиховісну гумористику з безвідповідальними „проводами“ і розперезаними „ідеольогами“, які мов маріонетки підстрибують у чужих брудних руках. За науку, як не можна робити революції, заплатили ми дуже дорого: звихненням найактивніших частин молоді, розкладом українського революційного націоналізму й параліжем українського легального політичного життя“.

А в статті від 8 жовтня та ж газета зазначає: „Ніколи ще український громадянин не мав нагоди переконатися, у яке безвихідне трясовиння, зіпсуття докотилася українська підземна організація, яка неподільно і беззастережно опанувала душі і серця української молоді.

Самборський процес розкрив небувалий в історії всіх революційних рухів факт параліжу революційної конспірації при допомозі двадцятилітніх конфідентів. Бо разом з двома обвинуваченими

процес розкрив ужепять призвищ гімназистів або студентів університету, які з однаковою легкістю робили „революцію“, як і віддалися на послуги поліції. Маємо повне право припускати, що при іншій тактиці оборони, яка чомусь не вважала за відповідне тягнути за язик свідків, високих поліційних достойників, звільнених до того від урядової тайни, можна було довідатися тих призвищ ще більш“.

А останній випадок, останній черговий український політичний процес з Северином Мадою (22 років), як обвинуваченим?!

Дуже охоче цитую слова „Діла“ (27 жовтня 1933 р.):

„Цим разом на лаві обвинувачених засів лише один юнак, знову 22 літній хлопець. Малоосвічений, у політичних відносинах зовсім незорієнтований, до революційної діяльності ніколи непричасний, ані психологічно непридатний, ані світоглядом не підготовлений. Як показується з його власних слів, у революційній організації був всього один місяць, коли вже наказали йому виконати терористичний акт.

У дні атентату вперше почув, як стріляється з револьверу і вперше побачив ручну гранату. Про ідеологію і цілі організації знав лише те, що вчитав в одному числі Бюлетину краєвої Екзекутиви ОУН і що почув в одній розмові від якогось незнайомого молодця на високому Замку. Не тільки не рвався до терористичної

роботи, але був крайньо заскочений, збентежений і розсіяний, коли почув, що кажуть йому виконувати...

Це один з процесів, що кинув найяскравіше світло на спосіб приєднування до українського революційного підпілля членів, та доручування їм революційних функцій. Просто з вулиці взяли першого-ліпшого юнака, обладували револьверами і бомбами і казали йти вбити чоловіка. Пішов, з агентом поліції на пятах, пострілив кого іншого і опинився — на ціле своє бідне життя в в'язниці“.

А який це був придатний революційний матеріал, свідчить, що він, як зазначає те ж „Діло“ „обтяжив“ всіх тих осіб, що з ними зводили його підчас слідства.

І знову запитання, що ж це є?

Чи дурість, невміння провадити революційну роботу з боку керівників ОУН, чи це є зрада, чи є це свідоме бажання, щоб самий замах мав якнайменше шансів на успіх, а щоб було якнайбільше шансів захопити всіх учасників його?

Хто давав ці накази Маді?

Чи не маємо ми права сказати, що це були теж Барановські?

„І тим провокаторам свято вірила українська молодь і виконувала їх прикази. Виконувала і шла не певну смерть („Нова Зоря“. 12. X-1933 р.).

І не знаючи, додам од себе, скільки платили за неї, чи од голови, чи гуртом, скільки за це

одержували грошей та не в одному місці, бо може і тут, в Польщі, а в Берліні в свою чергу.

І якщо українська молодь вважає себе за патріотичну, за свідому національно, вона мусить негайно зробити висновки з усього цього. Вона мусить боротися з ворогом, який хоче нищити її і в першу чергу вона мусить „негайно завернути з дороги, якою йшла досі, ведена несвідомо ворожею рукою. Вона повинна нарешті зрозуміти, що Україні потрібна передовсім позитивна праця“. („Нова Зоря“, 12. X-1933 р.).

А може і руки геть від української справи!?!

Ще одна цитата з „Мети“ (12. X-1933 р.):

„Скочуючися по лінії найменшого опору, підземелля поширилося серед молоді і зганіренувало її. Воно докотилося до жахливого явища, де серед найбільше активних молодих одиниць затерлося поняття добра і зла, що в них ідейність розпливалася у якомусь кошмарному сатанізмі... Ця етична декаденція йде рівнобіжно, крок у крок з політичною...“

Дальшим наслідком цієї політичної декаденції було втягнення цілого найновішого українського націоналістичного руху в підземелля і то в його суто боєву діяльність...

Рух, якого завданням було захопити і відновити все громадське життя стрясти з нього зневіру і апатію, перамінити біль у постійне зусилля,

став монополем одиниць, що скрились за анонімність і революційну недосяжність, пішов на послуги сил, про які не можна було ніколи сказати, де кінчаться власні, а починаються чужі...

Нація котиться до катастрофи. І скочують її... анонимові автори летючок і бюлетенів, поширених масово поміж молоддю, особливо сільською і ті провідники української нелегальщини, які у свому офіційному видавництві ще з липня-серпня цього року беруть в оборону українського „Азева“.

Справді, які підстави маємо ми гадати, що на Мотиках та Барановських і кінчається провокаторщина, конфіденщина, запродащина?

Всі дані говорять за те, що вона сягає значно вище.

Аджеж хтось зрадив бойовиків, надісланих з за кордону під Надвірну.

Адже ж 2 відділ Польського генерального штабу має добрі відомості з закордонних „цілком певних джерел“?

Аджеж читаємо в звідомленні „Діла“ про судовий процес забивства Голувка (б. X-1933 р.), що „в одному акті м-тва внутрішніх справ кажесться про заходи комуністів мати своїх людей у самому центрі УВО (ОУН) за кордоном. У цих записках згадується про такі імена: Сціборського. якого українська еміграція вважає більшовицьким агентом, Юрія Студзинського сина відомого радянофіла-професора, Стасіва, видале-

ного з меж Франції за звязки з комуністами, та Ілька Борщака, б. співробітника одного більшовицького тижневика у Парижі Ті люди були співробітниками органу полк. Коновальца „Незалежність“ ?

Адже ж чуємо за якісь зміни, таємничі виключення декого з проводу ОУН ?

І чи не логічно припускати, кажучи вульгарно, що риба завжди з голови починає смердіти, що коли на масові явища провокаторства на низах майже не реагується на горі, в усякім разі нічим цього не лікується, не оперується, то ясно, що й на горі не все є гаразд ?

Крім того.

Я цілком погожуюся, що революційна організація недержавної нації може спиратися на співчуття, на певну моральну, навіть і матеріальну підтримку іншої держави, але в жадному разі не може, не має права та організація перейти таку межу, коли її представники стають уже за платних агентів тої держави, коли по суті вони служать тільки їй, виконують тільки її завдання, а тим самим перестають служити інтересам батьківщини, керуватися лише її добром.

І на жаль це сталося з представниками ОУН, представниками її проводу в стосунку до німців.

* * *

Пане полковнику, давно я знаю Вас, знав Вас особисто, знає Вас уся Україна, і певний

я, що у нікого з українців нема й тіні підозріння, що Ви людина не чесна, не чиста перед Україною, але ж в ім'я тої самої, такої дорогої і Вам, і мені, України, чи можете Ви, цілком щиро сказати в очі всьому нашому народові, по всьому тому, що ми довідалися за останніх часів, ніби всі ваші найближчі помічники і довірені також чесні люди, також цілком чисті перед батьківщиною?

Чи можете Ви сказати мені, що я брешу, коли кажу, що одні з Ваших найближчих підлеглих на шкоду українській національній справі цілком запродалися німцям, стали за платних німецьких агентів, другі працюють, як конфіденти з 2 відділом Польського Генерального Штабу, подаючи потрібні відомості, як „певні джерела“, дістаючи за це добру платню, а треті, треті роблять те саме в стосунку до російського ДПУ?

І коли Ви, пане полковнику, на це моє запитання, хоч на хвилину зупинитесь з відповіддю, коли у Вас там в середині, хоч на один момент зявиться те ж сумнів, то у Вас є єдиний вихід, і цей вихід — це негайно розв'язати всю ОУН, її „пятки“, її „Провід“.

Це ж не тільки моя думка.

„Українська нелегальщина (тобто ОУН) у дотеперішньому своєму виді скомпромітована від основ до самих верхів. Вона не представляє зі себе чинника, який би був здібний до віднови.

І не сміємо допустити, щоб вона відновилася“ („Мета“, 15. X-1933 р.).

„Коли провід (ОУН) справді відчуває якусь відповідальність за свої вчинки, то він повинен негайно розв'язати всі українські підземні організації на всіх українських землях при Польщі“ („Нова Зоря“, 8. X-1933 р.).

І чи не думаєте Ви, пане полковнику, що і закордоном не приєднуються до цієї думки друзі України, зрозуміло, щирі друз, а не ті, яких цікавить Україна не сама по собі, а лише, як захід, для досягнення своєї власної мети?

Бо невже настав такий жахливий час, коли в існуванні ОУН в теперішнім складі з теперішньою методологією, тактикою, будуть зацікавлені лише вороги України, а сам український нарід буде проти її існування?

Справді, даліше існування цієї організації, скомпромітованої щодо її національного змісту — це ж значить свідомо допомагати нашим ворогам, це значить губити нашу справу, це є злочин проти України,

І дай Боже, щоб Ви, пане полковнику, встигли як найскорше ліквідувати її, щоб вона не забрудила Вашого чистого і дорогого для України імени.

Знаємо, що найостаннішого часу ОУН неначе перебудовує свій фронт, неначе виходить з тісних закомарків на ширшу дорогу, скеровує свій фронт проти Сходу, а не Заходу, про що я так багато казав.

Але, як то кажуть, одна ластівка ще не творить весни, а потім — такий я вже непоправний скептик — чи це починає робитися з національного усвідомлення, чи то такий наказ Берлінської влади?

Проте, як би там не було, але не можна розпочинати таку дорогу, таку важливу для всього українського народу, справу працюючи методами ОУН, за надто непевними, брудними, скомпромітованими.

Ні, пане полковнику, нову добу, нову боротьбу треба розпочинати і новими методами, новими руками, а головне, руками, цілком чистими.
